

Mala Amélie

Amélie et la métaphysique des tubes

9+

avtorica
Tina Poglajen

Kinodvor.
Mestni kino.

Kazalo

Uvodna beseda	3
O filmu	4
Filmografski podatki	4
Daljša vsebina	4
O avtorjih	6
Avtorja o filmu	6
Odzivi	7
O literarni predlogi	7
Pred ogledom filma	7
Gledati film skozi občutke	7
Zgodovinski kontekst	7
Izhodišča za pogovor po ogledu filma	8
Zgodnje otroštvo	8
Kako otrok doživlja svet	11
Družina in prve pomembne vezi	14
Okolje in kultura (Japonska–Belgija)	17
Minljivost in soočanje z izgubo	18
Animirani film kot doživetje	19
Dodatne dejavnosti	22

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva za filmskovzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na solski@kinodvor.org.

Kolofon | **Mala Amélie** • Gradivo za učitelje in starše • *Avtorica*: Tina Poglajen • *Uredila*: Petra Gajžler • *Jezikovni pregled*: Mojca Hudolin • *Oblikovala*: Andraž Filač • *Slikovno gradivo*: Fivia • *Izdala v elektronski obliki*: Javni zavod Kinodvor, *zanj*: Metka Dariš, september 2026.

Uvodna beseda

Animirani film **Mala Amélie** temelji na istoimenskem avtobiografskem romanu belgijske pisateljice Amélie Nothomb, prevedenem tudi v slovenščino, in pripoveduje o zgodnjem otroštvu deklince, ki odrasča na Japonskem v šestdesetih letih 20. stoletja. Ta kulturna razpetost je eno ključnih izhodišč filma: vpliva na Améliejin občutek pripadnosti, na njeno razumevanje sveta in na odnose, ki jo oblikujejo.

Filmska adaptacija, ki je imela premiero leta 2025 v Cannesu, pozneje pa so jo nominirali za oskarja za najboljši animirani film, ponuja vpogled v zgodnje otroštvo: v način, kako otrok zaznava svet, oblikuje prve odnose in postopoma razume okolje, v katerem odrasča.

Film ne sledi klasični pripovedni strukturi, temveč je usmerjen v doživljanje: v čutno izkušnjo, zaznavo in občutke, ki jih otrok še ne razume in ne razlaga, temveč jih neposredno izkuša. Odpira izhodišča za pogovor in razmislek o zaznavanju in čutnih izkušnjah, razvoju otroka, odnosih in navezanosti, o kulturnem kontekstu ter filmskem jeziku. Film lahko gledamo tako z učenci od 3. razreda dalje kot z dijaki; tudi gradivo je pripravljeno z mislijo na širok starostni razpon mladih, ki lahko ta film spremljajo in v njem uživajo. Vprašanja za mlajše izhajajo iz konkretnih prizorov in osebnih izkušenj, na katere lahko odgovarjajo tudi mladostniki, dodatna vprašanja za mladostnike pa uvajajo tudi konceptualni okvir – psihološke pojme, kulturne primerjave in abstraktnejša vprašanja o naravi izkušnje, spomina in osebnostnega razvoja.

Posebnost filma je tudi njegova forma. Animacija brez poudarjenih zunanjih robov, barva, zvok in počasen ritem ne služijo le prikazu dogajanja, temveč aktivno soustvarjajo pomen. Mala Amélie je zasnovana kot izkušnja, ki jo gledalec zazna in interpretira; podobno kot svet zaznava njegova

junakinja. Tak pristop zahteva drugačen način gledanja, ki je bolj kot v sledenje dogajanju usmerjen v opazovanje in občutenje. V času hipnega konzumiranja podob in razpršene pozornosti film mladega gledalca spodbuja k potrpežljivemu in zbranemu spremljanju ter odpira prostor za zaznavanje subtilnih notranjih doživljanj, razvijanje empatije in pogovor o notranjih občutkih – vidikih izkušnje, ki jih hiter tok vsakdanjih vsebin pogosto potisne v ozadje.

O filmu

Podatki o filmu **slovenski naslov** Mala Amélie
izvirni naslov Amélie et la métaphysique des tubes
tehnični podatki DCP, barvni, 77 minut
država in leto produkcije Belgija, Francija, 2025
predvajanje sinhronizirano in v izvirniku s slovenskimi podnapisi
režija Maïlys Vallade, Liane-Cho Han
scenarij Liane-Cho Han, Aude Py, Maïlys Vallade, Eddine Noël
knjižna predloga Amélie Nothomb, *Metafizika cevi*
montaža Ludovic Versace
glasba Mari Fukuhara
producenti Henri Magalon, Edwina Liard, Claire La Combe, Nidia Santiago
produkcija Maybe Movies, Ikki Films
distribucija Fivia

festivali, nagrade

nagrada oskar (nominacija za najboljši animirani film), Annecy (nagrada občinstva za najboljši film), Cannes (nominacija za najboljši film), San Sebastián (nagrada za najboljši evropski film), BAFTA (nominacija za najboljši film), EFA (nominacija za najboljši animirani film), Seville (nagrada za najboljši film), Bucheon (nagrada za najboljši film in najboljšo glasbo), Manchester (nagrada za najboljši film), Florida (nagrada za najboljši animirani film), Los Angeles (nagrada za najboljši animirani film)

Daljša vsebina Mala Amélie je deklica, rojena belgijskim staršem v japonskem Kobeju. Do svojega drugega rojstnega dne živi v nekakšnem vegetativnem stanju – je popolnoma pasivna, brez odziva na svet okoli sebe. Améliejin notranji glas sebe opisuje kot »cev« – bitje, ki zgolj sprejema, ne da bi karkoli občutilo ali vračalo. Ko jo na drugem rojstnem dnevu pretrese potres, se iz te otopelosti prebudi in začne odkrivati svet; pri tem je ključna tudi njena belgijska babica Claude, ki ji iz Belgije prinese belo čokolado in v njej prebudi prvo občutenje – radost. Amélie samo sebe doživlja kot Boga – zdi se ji, da se stvari zgodijo zato, ker si je ona tako želela.

Ko se babica vrne v Belgijo, se Amélie zbliža z gospodinjsko pomočnico Nišio-san, ki jo je priporočila najemodajalka družine, Kašima-san. Nišio-san postane ključna oseba Améliejinega zgodnjega otroštva; bere ji in ji nudi čustveno oporo. Med njima se razvije topel, edinstven prijateljski odnos.

Nišio-san Amélie postopoma uvaja v japonsko kulturo: pokaže ji ribnik s krapci, skozi zamegljeno okno jo nauči japonske pismenke za dež (雨, ame) in ji zaupa tudi o svoji izgubi družine med drugo svetovno vojno. Amélie se globoko poveže z japonskim pomenom svojega imena.

Ko oče Patrick izve za smrt babice Claude in se odpravi v Belgijo, se Amélie prvič sreča s smrtjo, ki je ne razume povsem, a jo čuti. Po očetovi vrnitvi se družina odpravi na morje. Amélie od Nišio-san izve, da je ta kot otrok prav tako obiskala to obalo, in zanjo v steklenički shrani izkušnjo morja. Med opazovanjem morja skoraj utone. Reši jo brat André, ki ga Amélie do takrat ni marala in mu ni posvečala pozornosti, s tem dogodkom pa se med njima začne tkati nova vez.

Na svoj tretji rojstni dan Amélie išče Nišio-san in jo najde v hiši Kašime-san, ki Nišio-san ostro graja, ker se je preveč navezala na deklico; s tem naj bi se izneverila lastni skupnosti in kulturi. Amélie prisluškuje pogovoru. Nišio-san na Améliejino veliko žalost odide in oče ji kmalu zatem pove, da se bo družina preselila nazaj v Belgijo, kjer naj bi bil njihov dom, medtem ko Amélie kot svoj pravi dom doživlja Japonsko.

Amélie se med hranjenjem krapov vrže v ribnik. V trenutkih med življenjem in smrtjo sreča babico Claude, ki ji pove, da mora nazaj. Ko se zbudi iz nezvesti, se znajde v bolnišnici – rešila jo je stroga Kašima-san. Nišio-san se začasno, do njihovega odhoda, vrne in Amélie prvič začne razumeti, kako dragocen – in hkrati minljiv – je čas z njo. Film se konča z njenim spoznanjem, da ni Bog, temveč le človek – in da je to dovolj.

O avtorjih Maïlys Vallade in Liane-Cho Han sta francoska animatorja in režiserja, ki sta se spoznala med študijem na pariški šoli Gobelins. Kot animatorja sta sodelovala pri animiranem filmu **Mali princ** (2015), Maïlys Vallade pa tudi pri filmih **Ernest in Celestina** (2012), **Daleč na sever** (2015) in **Calamity, otroštvo Marthe Jane Cannary** (2020), ki smo ga videli na 17. Animateki. **Mala Amélie** je njun prvi celovečerec.

Avtorja o filmu *»Navdih sva črpala iz lastnih otroških spominov in izkušenj z najinimi otroki. Le tako sva lahko skozi animacijo ujela pristne odnose. /.../ Opazovanje malih stvari, na primer pikapolonice, občutek, da je svet večji, kot v resnici je, ter intenzivni čustveni vzponi in padci, vse to je oblikovalo najin pristop.«*

– Maïlys Vallade

»Zadnji stavek knjige pravi, 'Po tem se ni zgodilo nič več', a v svetu, v katerem živimo danes, takšnega črnogledega stališča ne želiva ohraniti. Film smo usmerili v sprejemanje, da je vse minljivo in da ima vse svoj konec, a da je kljub izzivom življenje vredno živeti. Pomembno je, da ostanemo odprti, namesto da se zapiramo vase iz strahu pred bolečino in jezo.«

– Liane-Cho Han

Odzivi »Način, kako film uporablja pastelne barve pri oživljanju likov in okolja, ustvarja občutek, kot da pred našimi očmi oživi impresionistična otroška knjiga in skoči naravnost na platno. Film se ponaša s čudovitim, edinstvenim likovnim slogom, ki se uspešno loči od večine sodobnih animiranih filmov, hkrati pa ohranja nostalgičen pridih.«

– Timothy Lee, *Geek of Color*

»**Mala Amélie** izžareva živahnost vsakdanjega življenja in čudovito ujame ganljive trenutke otroštva.«

– Paul Carlson

»Videti je kot slika, ki je oživel.«

– Marie Manyara

»Ta nežna in pristrčna animacija je ganljiva študija zgodnjega otroštva; kako krhko je in kako močnega se počutiš, ko ga preživiš ali presežeš.«

– Peter Bradshaw, *The Guardian*

O literarni predlogi *Metafizika cevi* je deveti roman belgijske pisateljice **Amélie Nothomb** in eden njenih najpomembnejših; avtobiografski roman o prvih treh letih lastnega življenja, ki jih je preživela v japonskem Kobeju, kjer je njen oče služboval kot diplomat. Nothomb sebe sprva opisuje kot »cev«: bitje brez notranjosti in brez odnosa. Ko dojenčica prvič zazna okus bele čokolade, se pripovedni glas prvič premakne v jaz: to je hkrati literarna tehnika in filozofska trditev, da jaz nastane v trenutku, ko prvič čutimo.

Roman je žanrsko na meji med avtobiografijo in avtofikcijo: izkušnje in osebe so resnične, a Nothomb odkrito priznava, da je tisto, česar se ni mogla spomniti, zapolnila z domišljijo – kar odpira vprašanje, ali ni vsak spomin do neke mere rekonstrukcija, mit o samem sebi?

Pred ogledom filma

Gledati film skozi občutke Pred ogledom učencem in dijakom povejte, da film nima klasične zgodbe z jasnim začetkom, zapletom in razpletom, kot so morda navajeni iz kakšnih drugih filmov. Ta film je namreč zasnovan bolj kot zaporedje občutij in zaznav: kratki prizori, barve, zvoki, pogledi, premori. Nekatere stvari ostanejo nerazložene; meja med tem, kar se res dogaja, in tem, kar si glavna junakinja predstavlja, je pogosto zabrisana. Povabite jih, naj med gledanjem ne iščejo samo tega, »kar se zgodi«, temveč opazujejo, kakšne občutke jim sproža film; pozorni naj bodo na barve, zvoke, linije, gibe, na to, kakšna je animacija in kako upodablja svet.

Zgodovinski kontekst, vzhod in zahod Film **Mala Amélie** nas popelje med dve zelo različni okolji – Japonsko in Belgijo. Čeprav sta si kulturno in zgodovinsko precej različni, obe pomembno zaznamujeta svet glavne junakinje.

Japonska je bila med drugo svetovno vojno ena ključnih sil na strani osi. V Aziji je vodila vojaške operacije in širila svoj vpliv, kar je privedlo do številnih konfliktov. Vojna se je končala leta 1945, ko so ZDA odvrgele atomske bombe na Hirošimo in Nagasaki, kar je močno zaznamovalo japonsko družbo. Po vojni je Japonska doživela velik preobrat: iz militaristične države se je razvila v družbo, ki poudarja mir, red, obnovo in stabilnost. Ta poudarek na disciplini, spoštovanju pravil in skupinski harmoniji je še danes pomemben del kulture.

Z učenci in dijaki se pogovorite o japonski kulturi: kaj vedo o njej? Kako si jo predstavljajo in od kod prihajajo te predstave? Ali menijo, da so njihove predstave o Japonski točne? So morda pod vplivom filmov, mange, turizma?

V nasprotju s tem je Belgija majhna zahodnoevropska država, znana po svoji raznolikosti. Ima več jezikov (francoščina, nizozemščina, nemščina) in več kulturnih vplivov, kar pomeni, da ni kulturno enotna, temveč sestavljena iz različnih tradicij. Danes je Bruselj, glavno mesto Belgije, pomembno politično središče Evrope, saj v njem domujejo ključne institucije Evropske unije. In po čem poznamo Belgijo? Med drugim je znana po čokoladi, ki velja za eno najboljših na svetu.

Izhodišča za pogovor po ogledu filma

Zgodnje otroštvo Dojenček kot »cev«

Film se začne z nenavadnim, a psihološko utemeljenim izhodiščem: dojenčica Amélie opisuje samo sebe kot »cev«; bitje brez notranjosti in brez odnosa, takšno, skozi katero snov sicer prehaja, a se v njej ne zadrži, nič ne pusti sledi. Cev ne izbira in ne presoja; nima tega, čemur bi rekli Jaz. Cev je metafora za izkušnjo dojenčka, nekakšno čisto vegetativno stanje brez kakršnekoli subjektivitete. Amélie oživi šele, ko doživi potres – in poskusi čokolado.

Na začetku filma Amélie sploh še ne čuti ničesar – ne veselja, ne žalosti, ne radovednosti. Šele čokolada jo »prebudi«. Kateri je vaš najzgodnejši spomin, ko ste prvič zares začutili kakšno stvar – vonj, okus, zvok – in vam je to ostalo v spominu? Zakaj mislite, da je bil to ravno tisti trenutek?

Kako Amélie na začetku opisuje samo sebe? Kaj pomeni, da je »cev«? Kaj se spremeni, ko Amélie »oživi«?

Za starejše učence in dijake

Kako filmska zgodba opiše Amélie kot dojenčka? Kako razumete metaforo »cevi«? Kaj pove o stanju dojenčka?

Kdaj po vašem mnenju človek prvič postane »nekdo« – torej bitje z notranjim svetom, z lastno perspektivo, z občutkom jaza? Je to en sam trenutek ali postopen proces? Kako bi opisali ta trenutek ali proces?

Kaj pomeni imeti notranji svet? Kaj po vašem mnenju ustvari občutek »jaza«? Spomini, odnosi z drugimi, telo, jezik, zavest ali kaj drugega? Ali lahko človek postane »nekdo« tudi skozi pogled drugih ljudi? Koliko našo identiteto oblikujejo odnosi? Se identiteta skozi življenje spreminja ali ostajamo v bistvu ista oseba?

Otrok kot središče sveta

Ko Amélie »oživi« (ob potresu, čokoladi), se začne zavedati sebe; a sebe doživlja kot središče vsega, svet pa kot svojo lastnino. Ta podoba ponazarja stanje, ki ga razvojna psihologija imenuje primarni narcizem oziroma dojenčkova vsemogočnost. V tej fazi otrok sveta ne doživlja kot ločenega od sebe – svet je podaljšek njegovih potreb in občutij.

Švicarski razvojni psiholog **Jean Piaget** je to obdobje (prvi dve leti življenja) opisal kot senzomotorično fazo, v kateri so otroci popolnoma egocentrični: svet zaznavajo izključno iz svojega zornega kota in se ne zavedajo drugih perspektiv. Ko so lačni, se pojavi hrana; ko jočejo, nekdo pride – zato sklepajo, da so sami povzročili dogodek. Angleški pediater in psihoanalitik **Donald Winnicott** je poudaril, da dobra skrb odraslih pri otroku spodbuja iluzijo, da sam »ustvarja« svet okoli sebe. Ta iluzija ni napaka, temveč nujna razvojna stopnja, ki otroku omogoča občutek varnosti. Šele postopoma otrok spozna, da svet obstaja neodvisno od njegovih želja.

Amélie v filmu verjame, da je Bog. To odraža način, kako majhen otrok razume vzročnost: ne kot razmerje vzrok–posledica, temveč kot izkušnjo »želel sem – in zgodilo se je«. Psihoanalitičarka **Melanie Klein** je ta način mišljenja opisala kot »magično mišljenje«: prepričanje, da misli in želje neposredno vplivajo na resničnost. Sledovi tega mišljenja ostanejo prisotni tudi pozneje. Otroci pogosto verjamejo, da so slabe dogodke povzročili sami, kar pojasnjuje občutke krivde ob izgubi ali nesreči. Tudi Amélie smrt babice najprej doživlja kot nerazumljivo praznino, ne kot razumljiv dogodek.

Zakaj Amélie pravi, da je Bog? Zakaj misli, da je središče sveta? Kaj pomeni, da je svet »njen«?

Predvsem za tiste, ki imajo mlajše brate ali sestre: ali opazate, da mlajši otroci kdaj mislijo, da se je nekaj (prijetnega ali neprijetnega) zgodilo zaradi njih, pa v resnici ni bilo tako? So si kdaj zelo močno kaj želeli – in se je potem res zgodilo? So mislili, da so to povzročili? Ali obratno: So kdaj mislili, da so za nekaj krivi, pa v resnici niso bili? Kako so se počutili v takšni situaciji? Kako bi razložili mlajšemu otroku, da ni vse odvisno od njega?

Za starejše učence in dijake

Zakaj majhen otrok misli, da je vsemogočen? Dijakom lahko poveste, da se takšnemu razmišljanju reče »magično mišljenje«. Kaj pomeni, da odrasli pri otroku ustvarjajo iluzijo, da sam »ustvarja« svet? Kakšen je namen te iluzije, gre za občutek varnosti? Se spomnite kakšnega prizora iz filma, ki to ponazarja? Kaj bi se lahko zgodilo, če otrok te izkušnje varnosti ne bi imel?

Kako film pokaže občutek Amélie, da ima nadzor nad realnostjo? Kako se njen odnos do realnosti začne spreminjati?

Ali vidite sledove takšnega razmišljanja kdaj tudi pri starejših otrocih ali odraslih, samih sebi – ali lahko sledovi magičnega mišljenja ostanejo tudi v odraslosti? Kako je to povezano z občutkom nadzora nad svetom?

Zakaj je za človeka včasih lažje verjeti, da ima nadzor, tudi če ga nima? Kako se ljudje soočamo z dogodki, ki nimajo jasnega vzroka ali smisla za nas?

Spoznanje, da svet obstaja tudi brez nas

Osrednja razvojna naloga zgodnjega otroštva je postopno opuščanje iluzije vsemogočnosti. Piaget ta proces imenuje decentracija – sposobnost, da otrok začne razumeti tudi druge perspektive. Ta razvoj ni linearen in traja več let.

Za starejše učence in dijake

Film ta prehod prikaže skozi ključne dogodke: odhod in smrt babice, razhod z Nišio-san, selitev iz Japonske. Vsi ti dogodki se zgodijo neodvisno od Améliejinih želja in jo postopoma vodijo k spoznanju, da svet ni njen podaljšek.

Kako se po vašem mnenju spremeni Amélie, ko spozna, da svet ni samo njen in da imajo tudi drugi ljudje svoje želje in življenje? Kako se spremeni naš pogled na svet, ko začnemo upoštevati druge perspektive? Kako je to povezano z empatijo?

Zakaj je opuščanje občutka vsemogočnosti nujen del razvoja otroka? Kateri dogodki najbolj jasno pokažejo, da Amélie izgublja občutek nadzora? Kako vsak od teh dogodkov (smrt, slovo, selitev) prispeva k njenemu razvoju? Zakaj so izkušnje, ki jih ne moremo nadzorovati, pogosto ključne za osebno rast? Ali se ti zdi, da se tudi odrasli včasih težko sprijaznimo z izgubo nadzora? Zakaj?

Kako otrok doživlja svet**Svet skozi čute: svetloba, voda, zvok, dotik**

Film **Mala Amélie** ne pripoveduje le, kaj se zgodi, temveč poskuša pokazati, kako svet doživlja majhen otrok. Améliejine izkušnje film oblikuje kot niz čutnih vtisov: svetloba, ki pada skozi okno; hlad in gibanje vode; okus bele čokolade; glas Nišio-san, ki bere zgodbe. Ti prizori niso le ozadje, temveč so zgodba.

To ni le estetska odločitev. Razvojna psihologija namreč poudarja, da je čutna izkušnja primarni način otrokovega vstopa v svet. Novorojenček in dojenček svet spoznavata z vsem telesom: z dotikom, okusom, toploto, ravnotežjem, ritmom. Jean Piaget je to prvo obdobje poimenoval senzomotorična faza, saj je mišljenje v tem času neločljivo povezano z zaznavanjem in gibanjem. Če poenostavimo: otrok ne razmišlja o vodi, temveč vodo doživlja.

V tem smislu otrok sveta ne opazuje od zunaj, temveč je vanj potopljen. Zvok ni informacija, ampak dogodek; dotik ni le občutek, temveč odnos. Zato so izkušnje intenzivne, celostne in pogosto tudi preplavljajoče.

Zakaj so izkušnje v otroštvu tako močne

Otroci doživljajo svet z intenzivnostjo, ki odraslim pogosto ni več dostopna. Možgani so v prvih letih življenja izjemno plastični: vsaka izkušnja pusti močan pečat, saj nevronske poti šele nastajajo, poleg tega pa uravnavanje in filtriranje čustev še ni vzpostavljeno. Rezultat je svet brez filtrov: veselje je popolno veselje, strah je popoln strah, čudenje je popolno čudenje.

Zanimivo protislovje je, da teh zgodnjih, intenzivnih izkušenj večinoma ne moremo zavestno priklicati. Izkušnje tako ostanejo v telesu, v čustvenih vzorcih, v načinu odzivanja, ne pa kot jasne, pripovedne zgodbe.

Razlika med otroškim in odraslim pogledom

Odrasli ter starejši otroci in mladostniki zaznavamo svet skozi mrežo izkušenj, pojmov in pričakovanj. Naše zaznavanje je učinkovito, a filtrirano, izkušnje pa možgani razvrščajo v že znane kategorije. Majhni otroci tega filtra še nimajo. Njihovo zaznavanje je bolj razpršeno, bolj neposredno, manj obdelano.

Film to razliko prikaže tudi vizualno: Améliejin svet je poln barv, prehodov, mehkih robov in nenadnih intenzivnosti. Otroški pogled je drugačen: bolj čuten, bolj odprt in bolj prežet z občutkom čudenja. Prav ta način zaznavanja film poskuša ne le opisati, temveč ga gledalcu za trenutek tudi vrniti.

Zakaj mislite, da film pokaže toliko občutkov (dotik, okus, zvok), ne le dogajanja? Kako prikaže te občutke? Katere čutne izkušnje si najbolj zapomniš (svetloba, voda, zvok, okus)? Kateri prizor v filmu ti je najbolj »ostal v telesu« – ne samo v spominu? Amélie je zelo navezana na vodo – kopalnica, ribnik, morje. Kateri del narave ali vaše okolice vas pritegne na podoben način?

Kako Amélie doživlja vodo? Kaj vse lahko čuti? Katere čutilo še izpostavi v svojem doživljanju? Kako opiše okus bele čokolade in zakaj je to zanjo pomemben trenutek? Kako zvok (npr. glas Nišio-san) vpliva na to, kako se počuti?

Oglejte si prizor in primerjajte, kako ste videli in kako začutili prizor, v katerem Nišio-san s prstom na okensko steklo nariše pismenko za dež - 雨 - ter Amélie razloži, da ame, dež, živi v njenem imenu.

Kaj ste v prizoru opazili? Katere barve, kakšno svetlobo, oblike? Kaj ste začutili? Je bil prizor topel, miren, žalosten ali prijeten? Morda občutek hladnega stekla, kapljic na oknu? Kaj pa bližino, varnost, toplino?

Za starejše učence in dijake

Kako film uporablja čutne vtise (svetlobo, zvok, teksturo) za pripovedovanje zgodbe? Zakaj so čutila pri tem filmu v ospredju? Kako bi opisali razliko med »gledati prizor« in »čutiti prizor« v filmu?

Kaj pomeni, da otrok svet spoznava skozi telo? Zakaj je zaznavanje v zgodnjem otroštvu tako povezano z gibanjem in čuti? Kako se spremeni pomen zvoka ali dotika, če ga razumemo kot »dogodek« in ne kot informacijo? Zakaj so lahko čutne izkušnje za otroka tudi preplavljajoče?

Ko gledamo film, se zdi, da otroci svet doživljajo bolj intenzivno kot odrasli – ne zato, ker bi bili bolj naivni, temveč zato, ker njihovi možgani delujejo drugače, manj filtrirano.

Kaj morda pridobimo z odraščanjem – in kaj izgubimo? Se vam kdaj zdi, da opazite manj stvari, trenutke in občutke okoli sebe? Zakaj? Ali menite, da odrasli izgubimo del otroške neposrednosti zaznavanja? Zakaj? Kdaj ste nazadnje nekaj doživeli zelo intenzivno – skoraj brez razmišljanja? Kako bi opisali razliko med otroškim in odraslim načinom doživljanja sveta?

Nevroznanost pravi, da se zgodnjih izkušenj ne moremo zavestno spominjati, a da v nas vseeno ostanejo – v telesu, v čustvih, v tem, česa se bojimo ali kar imamo radi. Kako se ti zdi ta ideja? Misliš, da te lahko oblikuje nekaj, česar se sploh ne spomniš? Na kakšen način?

Družina in prve pomembne vezi

Skozi odnose v zgodnjem otroštvu otrok oblikuje osnovni občutek za svet: ali je varen, ali so drugi dosegljivi, ali je vreden pozornosti. Te izkušnje se ne shranijo le kot spomini, temveč kot način odzivanja: kako zaupamo, kako se navezujemo, kako prenašamo izgubo. Film to pokaže skozi Améliejine odnose – skozi bližino in oddaljenost, navezanost in razhod.

Starši, bratje in sestre: bližina, pozornost, ljubosumje

Amélie živi v belgijski družini na Japonskem. Starši so prisotni, skrbni, a nekoliko oddaljeni – organizirajo življenje, a Amélie ne uspejo vedno zares videti. Brat André v njenem svetu sprva deluje kot motnja. Šele v trenutku, ko jo reši iz morja, med njima nastane stik.

Otrok poleg skrbi za svoje telesne potrebe močno potrebuje odziv, pozornost, občutek, da ga nekdo zazna. Ta izkušnja ustvari občutek varnosti, iz katerega lahko otrok raziskuje svet. Za Amélie je prva oseba, ki ji to da, njena belgijska babica.

Hkrati film pokaže tudi rivalstvo med sorojenci: nesoglasja niso znak »slabega« odnosa, temveč del razvoja. Ti odnosi se skozi izkušnje, kot je trenutek ogroženosti, lahko preoblikujejo v povezanost.

Nišio-san kot oseba zaupanja

Osrednja čustvena os filma je odnos z Nišio-san, gospodinjsko pomočnico družine, ki za Amélie postane ključna oseba zaupanja. Amélie začne razumevati svet skozi njene zgodbe, jezik, razlage in predvsem skozi njeno prisotnost – lahko bi rekli, da ob Nišio-san Amélie ne le čuti, temveč začne tudi razumeti. Zanj tako postane enako pomembna kot starši, saj ji da izkušnjo odnosa, ki je živ, oseben in čustveno resničen.

Pomembno je tudi, da Nišio-san ni idealizirana. Je ranljiva, njeno življenje je zaznamovala izguba, nakazan je celo njen konflikt z lastnim okoljem. Njun odnos je za Amélie pomemben tudi zato, ker ni odnos z idealom. Izguba Nišio-san je za Amélie eden najtežjih trenutkov: izgubi odnos, česar ne more nadzorovati. To je – v njenem dožemanju – prva izkušnja izgube, na katero ni mogla vplivati, zato je zanj zato še toliko bolj pretresljiva.

Babica Claude in čokolada kot prelomni trenutek

Babica Claude je v filmu prisotna kratek čas, a ima ključno vlogo. Ko Amélie prvič okusi belo čokolado, ne doživi le ugodja, temveč tudi preobrat v zaznavanju: svet ji prvič nekaj da – in to ostane v njej. To je trenutek, ko začne druge zaznavati kot osebe, ne le kot del sveta. Babica ni več zgolj prisotnost, temveč nekdo, ki obstaja ločeno. To je začetek odnosa v pravem pomenu besede.

Ko babica umre, se temu pridruži še nova izkušnja: oseba, ki jo je začela zaznavati, izgine. Svet zunaj nje ni le vir zadovoljstva, temveč je tudi minljiv. Film tega ne razloži, ampak pusti odprto – tako kot to doživlja otrok.

Zakaj se André in Amélie na začetku filma ne razumeta dobro – kako film to pokaže?

Brat jo na koncu reši iz vode. Zakaj? Kako se po tem njun odnos spremeni? Ali je to običajno – da se kdaj ne razumemo z brati ali sestrami? Zakaj lahko pride do tega? Se tudi vi kdaj sprete z vašimi brati, sestrami ali pa najboljšim prijateljem? Zakaj pride do prepira in kaj pomaga, da se pobotate?

Kdo so še člani Améliejine družine? Opišite njihove odnose.
Kaj Amélie doživi ob obisku babice? Zakaj je čokolada zanjo pomemben trenutek? Kako se počuti, ko babica umre?

Kdo je Nišio-san? Zakaj ji Amélie zaupa? Kako se Amélie počuti, ko Nišio-san odide? Zakaj jo to bolj prizadene kot smrt babice? Kako vemo, da nam nekdo veliko pomeni?

Za starejše učence in dijake

Nišio-san ni Améliejina mama, ni sorodnica, ni niti iz iste kulture – pa je vseeno oseba, ob kateri Amélie zares zraste. Ali se vam zdi, da lahko pomembno vlogo v otrokovem življenju prevzame tudi nekdo, ki ni starš? Zakaj da/ne? Kako bi opisali razliko med »biti ob nekom« in »biti v odnosu z nekom«? Kako zgodnji odnosi vplivajo na nas?

Kašima-san Nišio-san obtoži, da se je preveč navezala na Amélie in pozabila na lastno skupnost. Zakaj jo to moti? Kaj mislite o tem?

Zakaj Nišio-san postane pomembna oseba za Amélie? Katere lastnosti naredijo odnos »varen« in zaupen? Kako njen odhod vpliva na Amélie in zakaj? Zakaj je izkušnja z babico pomembna za razvoj odnosa do drugih? Kako film prikaže otrokovo razumevanje smrti?

**Okolje in kultura
(Japonska–Belgija)**

Amélie, hči belgijskih staršev, se začne zavedati sebe na Japonskem, zato to okolje postane njen prvi dom. Njen pogled na svet sooblikuje tudi razpetost med okoljem in belgijsko družino; kultura, v kateri odrastemo, navsezadnje vpliva na to, kaj se nam zdi samoumevno, kako se vedemo in kako razumemo druge, pa tudi na to, kdo smo – na oblikovanje naše identitete. Amélie ob koncu filma ne gre domov v Belgijo – gre v tujino, ki jo starši imenujejo dom.

Film japonski prostor upodablja z ritmom, ki se razlikuje od zahodnega; kot urejen in zadržan prostor, kjer imajo pomembno vlogo pravila in spoštovanje. V primerjavi z bolj neposrednim, individualno usmerjenim zahodnim okoljem to pomeni drugačen način izražanja: manj poudarka na posamezniku, več na skupnosti. Razberemo lahko tudi širši kontekst: odnosi med ljudmi niso le osebni, temveč tudi zgodovinski. Izkušnje, kot je vojna (ki je zaznamovala Nišio-san in Kašimo-san), lahko vplivajo na to, kako se ljudje vidijo med seboj, tudi če tega ne izrečejo neposredno. Ko Kašima-san Nišio-san obtoži, da se je preveč navezala na Amélie, iz nje govori tiho prepričanje o naravnosti meja med »nami« in »njimi«. V ozadju zgodbe sta namreč dve državi z zgodovino na nasprotnih straneh druge svetovne vojne, Japonska kot del sil osi in Belgija, ki so jo osvobodili zavezniki.

Amélie živi na Japonskem – v državi, ki je drugačna od Belgije, pa tudi od Slovenije. Na primer: vrt, ribnik, hrana, navade. Razmislite, kakšni bi bili vi, če bi odrasli v drugi državi? Kaj bi se po vašem mnenju spremenilo?

Nišio-san Amélie pokaže japonsko pismenko za dež in ji razloži, da njeno ime v japonščini pomeni dež. Ali morda veste, kaj pomeni vaše ime oz. kaj je izvor vašega imena?

Kje Amélie živi? Od kod prihaja njena družina? Ali je Japonska zanjo tuja ali domača? Zakaj? Kako je videti okolje, v katerem živi (urejenost, tišina, pravila)? Kaj je drugače kot pri nas? Kako se ljudje obnašajo (glasno/tiho, sproščeno/zadržano)? Kakšen odnos imajo do prostora (npr. gibanje, red, razdalja)?

Kako se počutite, ko ste v novem ali neznanem okolju? Ste že kdaj obiskali kraj, kjer so bila pravila drugačna? Kako ste se prilagodili? Kaj za vas pomeni dom?

Za starejše učence in dijake

Kako kultura, v kateri odraščamo, vpliva na to, kako se vedemo in doživljamo svet? Katere medkulturne razlike v vedenju in komunikaciji opaziš v filmu? Kako se razlikuje odnos do posameznika in skupine? Kakšno vlogo ima tišina ali zadržanost v komunikaciji?

Kako lahko zgodovina (npr. vojna) vpliva na odnose med ljudmi? Kako se širši družbeni odnosi kažejo v osebnih odnosih v filmu? Kašima-san misli, da se Nišio ne bi smela tako navezati na Amélie – ker prihajata iz različnih svetov. Zakaj tako pravi? Jo lahko razumete ali ne? Zakaj?

Če pomislite na okolje, v katerem živimo mi, ali na našo nedavno zgodovino regije – Slovenije, držav nekdanje Jugoslavije, srednje Evrope – kako ta vpliva na odnose med ljudmi? Je to nekaj kar bremeni predvsem starejše ali tudi mlajše generacije?

Kaj pomeni »dom«: kraj, kjer si rojen, ali kraj, kjer se počutiš doma? Ali lahko hkrati pripadamo več kulturam?

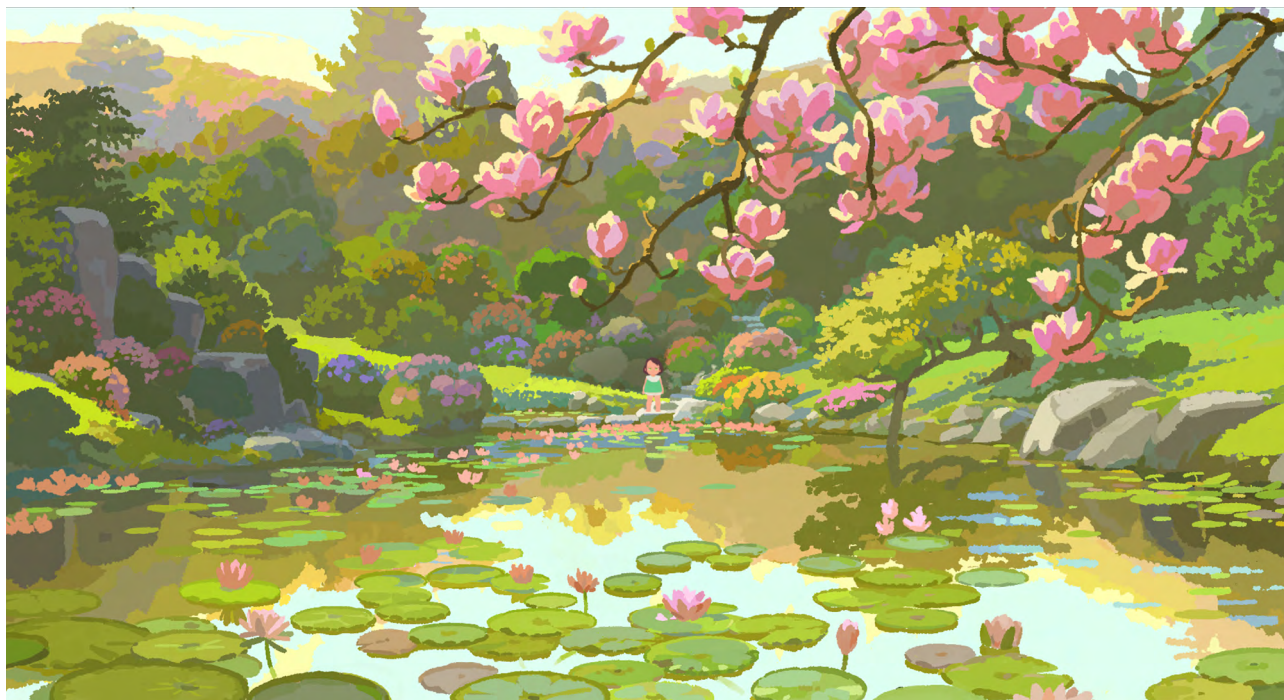
Mislite, da nas zgodovina naših držav ali družb oblikuje, tudi če je ne poznamo? Na kakšne načine? Kje to vidimo?

Minljivost in soočanje z izgubo

Amélie doživi tri pomenljive izgube: babica Claude odide, nato umre; Nišio-san se poslovijo (nato pa začasno vrne); dom na Japonskem je treba zapustiti. Vsaka od teh izgub Amélie sooči z nečim, česar še ne zmore povsem razumeti. Otroci med drugim in sedmim letom smrti ne dojemajo kot dokončne, temveč kot nekakšen odhod, začasno odsotnost, morda celo kot posledico lastnih misli ali dejanj, kar je tudi v skladu s tem, kako Amélie sprejme babičino smrt. Hkrati pa otroška žalost ni manjša od odrasle; samo drugače je videti – kot umik, sprememba vedenja, navidezna brezbržnost, ki odrasle pogosto zmede.

Japonska kultura ima za soočanje z minljivostjo razvite posebne pojme: *mono no aware* (物の哀れ) je grenkost ob spoznanju, da lepe stvari minejo – na primer ganjenost ob češnjavih cvetovih, ki so lepši ravno zato, ker trajajo le teden dni. *Mujō* (無常) je budistični pojem za minljivost vsega. To ni pesimizem, temveč poziv, naj bomo prisotni tukaj in zdaj.

Nišio-san ta pogled posreduje Amélie, tudi če o tem ne govorita izrecno. Amélie nazadnje sprejme minljivost svojega odnosa z Nišio-san. To spoznanje, ki se pojavi skozi vrsto izgub, je eden od temeljev psihološke zrelosti.

Kako Amélie doživlja smrt babice? Zakaj je ne razume? Ali lahko nekaj čutiš, pa tega ne razumeš? Pomislite nase in opišite vaše izkušnje v zvezi s tem v različnih starostnih obdobjih. Kako pa Amélie doživi ločitev od Nišio-san? Kako mislite, da se lahko počuti mlajši otrok, ko se zgodi nekaj žalostnega, česar ne zna razložiti?

Japonci imajo poseben pojem za lepoto stvari, ki minejo – na primer češnjeve cvetove, ki cvetijo le kratek čas. Se ti zdi, da je nekaj, kar mine hitro, zato bolj lepo ali bolj žalostno? Ali oboje hkrati?

Za starejše učence in dijake

Amélie »postane človek« takrat, ko sprejme, da ni Bog – ko torej sprejme, da na nekatere dogodke nima vpliva, in ko sprejme, da je njen odnos z Nišio-san minljiv. Kako se s tem soočiti? Kaj nam lahko pri tem pomaga?

Animirani film kot doživetje

Animacija brez robov: liki, ki se zlijejo s svetom

Vizualni slog filma je neposredno povezan s temo otroškega doživljanja sveta. Maïlys Vallade in Liane-Cho Han sta si zamislila animacijo brez izrazitih, ostrih zunanjih robov; ti se namreč mehko stapljajo z ozadjem. Barve prehajajo druga v drugo, brez jasnih ločnic. Ta odločitev se povezuje s pripovedjo, v kateri se otrok ne doživlja kot ločen od sveta.

Slogovno **Mala Amélie** spominja na akvarel ali ročno naslikano podobo: teksture so mehke, barve rahlo vibrirajo, celota pa deluje kot »slika v gibanju«. Čeprav je animacija nastala digitalno, delno ohranja občutek, kot da bi bila naslikana ročno.

Ali ste opazili, da liki v tem filmu nimajo temnih robov okoli sebe – zlijejo se z ozadjem. Je to drugače kot v animiranih filmih, ki jih sicer gledate? Zakaj mislite, da so se ustvarjalci odločili za tak slog? Kakšen občutek ste imeli, ko ste gledali te like?

Za starejše učence in dijake

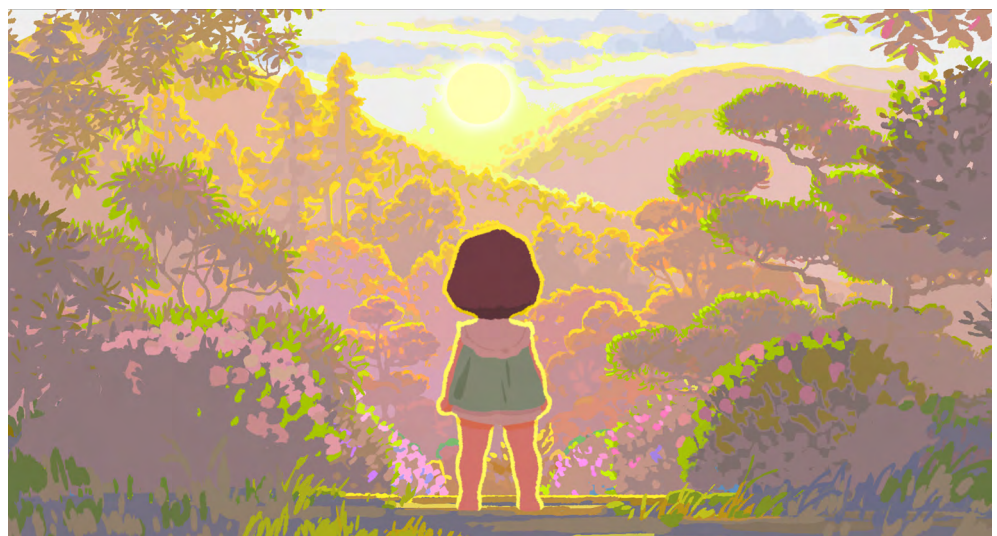
Kako deluje animacija brez robov in kakšen učinek ustvarja? Zakaj je pomembno, da se liki vizualno ne ločijo jasno od okolja? Kako bi ta slog povezali z idejo, da otrok sebe ne doživlja kot ločenega od sveta?

Barve kot čustveni jezik

Tudi barve v filmu nosijo pomen. Posamezni liki so povezani z določenimi barvnimi odtenki (npr. Nišio-san s toplimi, svetlimi toni), ki izražajo njihov odnos do Amélie. Tudi svet okoli nje se spreminja z njenim doživljanjem: intenzivne, nasičene barve na začetku postopoma postajajo mirnejše.

Letni časi in svetloba delujejo kot čustveni označevalci. Spremembe v naravi spremljajo notranje spremembe Amélie, meja med zunanjim in notranjim svetom pa ostaja zabrisana.

Katera barva vam je najbolj ostala v spominu? Zakaj? Kako se barve spreminjajo skozi film? Ali lahko barve pokažejo, kako se nekdo počuti?

Vsak lik v filmu ima svojo barvo – Nišio-san je rumena, ker je za Amélie kot sonce. Kaj pa drugi liki? Kako barve vplivajo na to, kako se počutite ob prizorih? S čim povezujete posamezne barve – katere bi uporabili za ljudi, ki jih imate radi, ki vas jezijo, s katerimi se zabavate ...?

Za starejše učence in dijake

Kako film uporablja barve za izražanje odnosov in čustev? Ali lahko prepoznaš spremembe v barvni paleti skozi film? Kako barve nadomeščajo besede?

Kamera v višini otroka

Film pripoveduje iz perspektive otroka. Kamera je postavljena nizko, v višino Amélie, zato odrasli pogosto niso prikazani v celoti. Prostor zato deluje večji, določeni predmeti so poudarjeni, svet pa manj pregleden. Oglejte si odlomek iz filma.

Kako Amélie vidi odrasle (so veliki, včasih le delno vidni)? Kako bi vi narisali svet, če bi ga gledali kot majhen otrok?

Za starejše učence in dijake

Kako postavitve kamere v višino otroka vpliva na gledalčevo izkušnjo? Zakaj odrasli pogosto niso prikazani v celoti? Kako ta perspektiva spremeni naše razumevanje sveta v filmu?

Fragmentirana pripoved

Bolj kot skozi dialog film ustvarja pomen skozi podobe, gibanje, zvok in ritem. Prizori niso vedno povezani v jasno zaporedje, temveč delujejo kot niz kratkih vtisov – podobno kot spomini ali občutki. Realnost se pogosto prepleta z domišljijo brez jasne meje. Dogodki niso vedno razloženi (npr. prizori, ki lahko delujejo kot sanje ali notranje predstave), kar ustreza otroškemu načinu doživljanja, kjer razlika med resničnim in zamišljenim še ni popolnoma določena.

Ali je v filmu veliko govorjenja ali več slik in občutkov? Kako razumete zgodbo, če liki ne razložijo vsega? Kateri prizor ste si zapomnili kot občutek, ne kot dogodek?

Za starejše učence in dijake

Zakaj film uporablja fragmentirano pripoved (kratke vtise namesto enotne zgodbe)? Kako se ritem filma razlikuje od klasičnih animiranih filmov? Kako počasnejši tempo vpliva na vaše doživljanje?

Film zavestno briše mejo med resničnostjo in domišljijo – ne vemo vedno, ali gledamo, kar se res dogaja, ali Améliejin notranji svet. Se vam zdi, da je to napaka ali namen? Ali poznate kakšen drug film, knjigo ali umetniško delo, ki dela enako? Kje v filmu opazite preplet realnosti in domišljije? Zakaj meja med njima ni jasno določena? Kako je to povezano z otroškim načinom doživljanja sveta?

Ali tak način pripovedi (manj razlage, več občutkov) deluje na vas drugače kot klasičen film? Kaj film doseže s tem, da ga bolj »čutimo« kot razumemo?

Dodatne dejavnosti in vsebine

- Moja barva danes** Vsak izbere barvo, ki opisuje, kako se počuti ta dan. Ne razloži z besedami, temveč nariše ali pobarva list papirja. Na koncu si skupaj ogledajo »razred barv« in se o njih pogovorijo. Na primer: kakšni so listi sošolcev/sošolk? Kakšne občutke jim vzbujajo? Ali so barve podobne ali zelo različne? Zakaj?
- Moj prvi spomin** Učenci in dijaki narišejo ali naslikajo najzgodnejši spomin, ki ga imajo; ne nujno zgodbo, temveč občutek: barvo, svetlobo, vonj, zvok.
- Škatla čutnih izkušenj** Vsak učenec ali dijak prinese en predmet, ki ga povezuje z močno čutno izkušnjo iz otroštva. Na primer: kamen, kos tkanine, lupino, svinčnik. V krogu ga pokažejo in povedo: kaj je to, kje so ga našli in na kaj jih spominja.
- Branje knjižne predloge** Dijaki lahko preberejo roman Amélie Nothomb, na katerem temelji film: *Metafizika cevi*. Primerjajte, kako iste trenutke (npr. opis cevi, bela čokolada) uprizori knjiga in kako film. Kako deluje prvi in kako drugi medij? Katere izrazne možnosti ima(ta)?

Več o Kinodvorovih programih za mlada občinstva:

[Kinodvorov šolski program](#)

[Kinobalon, program za otroke in mlade](#)

[Kinotrip, program mladi za mlade](#)

[Kinoigrišče](#)